

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW, MPVO

nota

Informeren Tweede Kamer over DPIA op Google
Workspace for Education

Aanleiding

Met bijgevoegde brief informeert u de Tweede Kamer over de voortgang van de Data Protection Impact Assessment (DPIA) die in opdracht van SURF en SIVON (en in samenwerking met Strategisch Leveranciersmanagement Rijk (SLM Rijk), onderdeel van ministerie van J&V) is uitgevoerd op Google Workspace for Education. Google heeft in december 2022 de documentatie aangeleverd over de maatregelen die zij conform afspraak getroffen hebben om de in 2020 geconstateerde privacyrisico's weg te nemen. Deze documentatie is recent geverifieerd. Middels bijgevoegde brief informeert u de Tweede Kamer over de uitkomsten daarvan en het vervolg dat hieraan wordt gegeven.

Geadviseerd besluit

- Ondertekenen van bijgevoegde brief;
- Akkoord gaan met het verzenden van bijgevoegde brief naar de Tweede Kamer;
- Akkoord gaan met het meesturen van de brief van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), d.d. 7 maart 2023.

Kernpunten

- Uit de verificatie is gebleken dat de meeste maatregelen van Google voldoen aan de eerder gemaakte afspraken. Er blijven echter nog 10 punten over die ervoor zorgen dat de eerder geconstateerde risico's onvoldoende gemitigeerd worden.
- Met Google is op 17 maart jl. een plan overeengekomen om deze maatregelen alsnog door te voeren. Hierbij is afgesproken dat voor 1 mei 2023 de eerste resultaten worden opgeleverd en dat uiterlijk op 9 juni 2023 de afgesproken maatregelen volledig zijn doorgevoerd. SURF en SIVON worden periodiek geïnformeerd over de (inhoudelijke) voortgang. Na de doorvoering van de afgesproken maatregelen zullen deze nog door SURF en SIVON worden gecontroleerd.
- Daarnaast is met Google afgesproken dat er na 9 juni 2023 een proces wordt ingeregeld om continu met Google in gesprek te blijven over privacyrisico's in Google-producten. Google heeft daarbij volledig commitment getoond.
- Door de gemaakte afspraken met Google hebben SURF en SIVON er vertrouwen in dat Google op korte termijn de laatste aanpassingen doet om de resterende risico's weg te nemen en wordt het gebruik van Google Workspace for Education binnen het onderwijs door hen niet ontraden.

jPrimair Onderwijs

Van

Lopende onderhandelingen

T Lopende onderhandelingen

Datum

22 maart 2023

Referentie

37459935

Bijlagen

Kamerbrief – Stand van zaken
DPIA Google Workspace for
Education

Brief van Autoriteit
Persoonsgegevens (d.d. 7 maart
2023) - Borging privacy in het
onderwijs bij Google producten

Intern OCW afgestemd

KENNIS, WJZ, DGPV, DGHBE,
COM

Interdepartementaal afgestemd

Ministerie van Justitie en
Veiligheid

Extern OCW afgestemd

SURF, SIVON

- In de brief gaat u ook in op het standpunt van de AP waarin zij stellen dat het onderwijs voor 15 mei 2023 duidelijkheid moet hebben over het kunnen gebruiken van producten van Google in het schooljaar 2023/2024.

Toelichting

- Google Workspace for Education wordt binnen het onderwijs door 3000 scholen in het po, 500 scholen in het vo en één hoger onderwijsinstelling (Rijksuniversiteit Groningen) gebruikt. In 2020 is door SURF en SIVON een DPIA uitgevoerd op Google Workspace for Education. Voor de DPIA op Google Workspace for Education hebben SURF en SIVON samengewerkt met het ministerie van J&V (onderdeel Strategisch Leveranciersmanagement Rijk, hierna: SLM Rijk).
- Het ministerie van OCW heeft geen formele rol in deze specifieke DPIA, anders dan de stelselverantwoordelijkheid die de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) in een brief aan uw voorgangers benadrukte,¹ en die in de recente brief van de AP van 7 maart jl. aan u opnieuw is benadrukt. SURF en SIVON hebben als inkoopcoöperaties wel een formele rol in de onderhandelingen met Google. De AP is geïnformeerd over deze aanpak en bevestigt dat deze partijen namens het Nederlandse onderwijs de gesprekken met Google moeten voeren. OCW en/of AP kunnen die rol niet overnemen.
- Voor de onderhandelende partijen geldt dat de belangen van SLM Rijk enerzijds en SURF en SIVON anderzijds verschillend zijn. Binnen het Rijk wordt nauwelijks gebruik gemaakt van Google Workspace. De onderhandelende partijen trekken echter nadrukkelijk gezamenlijk en gelijktijdig op, zowel richting Google als in de communicatie naar de Tweede Kamer en het onderwijs. Hiervoor is ook een bestuurlijk overleg ingericht waarin alle betrokken organisaties zitting hebben en waaraan de CIO OCW deelneemt.

Brief van de Autoriteit Persoonsgegevens (d.d. 7 maart 2023)

- Op 7 maart 2023 heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) aan u beiden een brief gestuurd, waarin gesteld wordt dat het essentieel is dat voor de start van het schooljaar 2023-2024 duidelijkheid wordt gegeven over de vraag of Google-producten kunnen worden gebruikt door onderwijsinstellingen op een wijze die in lijn is met de AVG. De AP voorziet daarbij twee scenario's: de privacyrisico's worden aantoonbaar voldoende gemitigeerd en gebruik is in overeenstemming met de AVG, ofwel de privacyrisico's worden onvoldoende gemitigeerd en Google-producten kunnen niet rechtmatig worden gebruikt.
- De AP spreekt OCW als stelselverantwoordelijke voor het Nederlandse onderwijs hier op aan en spreekt de verwachting uit dat noodzakelijke

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2021/05/31/brief-van-de-ap-aan-de-minister-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap>

onderzoeken en het opstellen van een plan voor 1 mei 2023 zijn afgerond zodat uiterlijk 15 mei 2023 kan worden vastgesteld welke van de bovenstaande uitkomsten geldt en onderwijsinstellingen tijdig kunnen worden geïnformeerd over het veilig voortzetten dan wel staken van het gebruik van de Google-producten.

- Met de AP is contact geweest over de planning. Op 15 mei 2023 is Google nog bezig om maatregelen door te voeren. Pas na de verificatie op 9 juni 2023 is meer zekerheid te geven over Workspace for Education en in augustus 2023 over Chromebooks. De AP heeft kennis genomen van het tijdspad dat SURF en SIVON met Google hebben afgesproken. Daarbij is door OCW ook een toelichting gegeven op de consequenties van het moeten stoppen met het gebruik van producten van Google. Lopende onderhandelingen

- In de brief van de AP wordt breder gesproken over Google-producten. Voor Workspace for Education geldt dat nu afspraken zijn gemaakt voor de mitigatie van de laatste privacyrisico's. Voor Chromebooks en ChromeOS geldt dat in augustus 2023 een nieuwe versie van beide producten beschikbaar komt, die de laatste risico's op dat vlak zou moeten wegnemen. Dit zal op dat moment ook geverifieerd worden. Hierover vindt separaat overleg met Google plaats.
- De AP schrijft in hun brief dat zij de brief zelf openbaar maken op het moment dat u de Tweede Kamer hierover heeft geïnformeerd. Dat doet u middels bijgevoegde brief en het meesturen van de brief van de AP als bijlage daarbij. Dit is ook met de AP afgesproken.

Continue bewaken

- Intussen heeft de controle van het verbeterplan 5 nieuwe bevindingen opgeleverd. Ook in de toekomst zullen nieuwe bevindingen voortvloeien uit (product-/functionaliteits-)ontwikkelingen, audits en wetgeving. Dit laat zien dat een DPIA niet een éénmalig traject is, maar een continue proces.
- Met Google zijn daarom afspraken gemaakt om ook na 9 juni 2023 een continue proces in te regelen om te kunnen sturen op de blijvende AVG-compliance van Google Workspace for Education.
- Zo wordt er een Data Transfer Impact Assessment (DTIA) uitgevoerd om de risico's van internationale doorgifte van persoonsgegevens te beoordelen en gaan SURF en SIVON met Google in gesprek over vijf nieuwe bevindingen die zijn gedaan.

DPIA op Chromebooks en Chrome OS

- Het gesprek met Google over Workspace for Education (de software) staat los van het gesprek met Google over Chromebooks (de hardware) en het besturingssysteem ChromeOS.
- SURF en SIVON hebben in een apart traject afspraken gemaakt met Google over een nieuwe versie van ChromeOS die rond augustus 2023 gereed moet zijn. Dit is in de Kamerbrief van 14 juli 2022 ook aan de Tweede Kamer gemeld. Met de nieuwe van ChromeOS kunnen Chromebooks AVG-compliant gebruikt worden in het onderwijs.
- De gesprekken over ChromeOS verlopen constructief. SURF en SIVON krijgen in dit traject al meer inzicht in de inhoudelijke voortgang die Google boekt en op welke manier zij bepaalde maatregelen implementeert.

Wat is een DPIA, hoe werkt dat in het onderwijs

- Schoolbesturen zijn volgens de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) verwerkersverantwoordelijke voor de gegevens van leerlingen en leraren. Wanneer een leverancier persoonsgegevens verwerkt die een potentieel hoog risico vormen voor de privacy van leerlingen of leraren, volgt uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) dat er een gegevensbeschermings-effectbeoordeling (ook wel Data Protection Impact Assessment of DPIA) uitgevoerd moet worden.
- Een DPIA geeft inzicht in de risico's die de verwerking oplevert en welke maatregelen getroffen moeten worden om deze risico's af te dekken. Een DPIA is geen eenmalige opdracht. Als verwerkersverantwoordelijke moet je continu monitoren of de gegevensverwerking verandert; bijvoorbeeld doordat leveranciers nieuwe functionaliteiten bieden of doordat de technologie verandert.
- Juist bij grote leveranciers als Microsoft en Google is het van belang om continu in gesprek te blijven over privacyrisico's. Daarbij proberen we in de toekomst de bewijslast, zoveel als de AVG dat toestaat, bij de leveranciers zelf te leggen. De AP concludeerde in januari 2023 dat veel andere landen kunnen leren van de aanpak die Nederland hanteert.² Ook de New York Times had recent aandacht voor de effectiviteit van de Nederlandse aanpak richting big tech.³
- Het ministerie van OCW heeft geen formele rol bij het uitvoeren van DPIA's in het onderwijs, anders dan het ondersteunen van de sector om zelf dit soort onderzoeken uit te voeren en het gesprek met leveranciers aan te gaan. Het is niet aan de minister(s) van OCW om bepaalde producten te verbieden in het onderwijs. Scholen maken zelf (of

² <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/privacytoezichthouders-wijzen-overheden-op-vereisten-bij-gebruik-clouddiensten>

³ <https://www.nytimes.com/2023/01/18/technology/dutch-school-privacy-google-microsoft-zoom.html>

gezamenlijk) een analyse van privacyrisico's en de Autoriteit Persoonsgegevens ziet hier als toezichthouder op toe.

- De overheid kan de verantwoordelijkheid om een DPIA uit te voeren niet van schoolbesturen overnemen, maar kan hen wel ondersteunen bij de uitvoering daarvan. Voor een DPIA is specifieke technische en juridische kennis nodig. Deze kennis is kostbaar. Bovendien is het niet efficiënt als iedere school voor zich deze analyse laat maken op een product dat door heel veel scholen gebruikt wordt. Daarom werken schoolbesturen in het po en vo (via SIVON) en mbo en ho (via SURF) samen bij het uitvoeren van centrale DPIA's op digitale producten die het meest gebruikt worden in het onderwijs. Voordeel van de samenwerking is dat er in één keer afspraken met leveranciers gemaakt kunnen worden voor het hele onderwijs. Scholen moeten op basis van de centrale DPIA's wel nog een eigen, schoolspecifieke DPIA opstellen.
- SIVON wordt ook ondersteund voor het uitvoeren van DPIA's voor het funderend onderwijs via het programma Digitaal Veilig Funderend Onderwijs, waarvan op dit moment de lancering wordt voorbereid. Hierover ontvangt MPVO binnenkort een aparte nota.